

po tri do štiri dni in noči tako med zemljo in nebom kričaje in jokaje nemile smrti pričakovali; lačni turški psi so nesrečnežem noge grizli in glodali in tako njih muke povikševali — in grozovitnež Skopljak paša se je hladne krvi in vesel med njimi sprehajal, — njih grozovite muke bile so mu največa slast, njih vrisk in javk kakor vesela godba v prijetnem drevoredu. Sedaj stojijo na tem mestu ljutih vislic krasne srbske hiše v lepem redu.

Za turškim mestom so bile turške šance, globoki grabni, debelo zidovje in zemeljski nasipi, napolnjeni s turškimi stražami in proti srbskemu mestu režečim topovjem. Šance so imele 4 vrata, skozi ktere se je moglo v turško mesto memo turških straž priti. Že v prvih srbsko-turških vojskah od leta 1805 do 1816 so turške šance Srbi razrušili, pa se niso več popravile; ostali so od tistega časa sami zemeljski nasipi z grabnom in 4 vrata; vse to so Turki noč in dan z mnogimi vojniki in topovi do 15. junija l. l. stražili in branili; ta dan so pa ponoči do 16. junija vse zgubili. Topove so Srbi vzeli in 3 vrata jim podrli; četrte vrata, ki se Štambul-kapija imenujejo, so še ostale — menda v večni spomin turške sile. Turki so v tisti noči iz vseh vrat in šanc, ki se od Save do Donave med turškim in srbskim mestom razprostirajo, z veliko zgubo v turško trdnjavo, to je, v grad iztirani bili, tako tudi iz donavskega brega. Povedati pa moram, da tisto noč so se sami srbski žandarji in beligradska mestna straža s Turki pokali, ter jih junaško premagali brez pomoči srbskih vojakov. Se vé da beligradska mestna straža je dobro oborožena in po vojaško dobro izurjena, pa saj to je vsak srbsk prost kmet kakor sem že gori povedal. Sedaj se bojo gotovo počasi zemeljski nasipi izravnavali, grabni zasuli, in turško mesto, ktero je 15. junija srbsko postalo, bode zedinilo z lepim srbskim mestom, ktero je od turških šanc blizo do Topčidera med Donavo in Savo po širokem polotoku razširjeno.

V srbskem mestu prebivajo sami kristjani, od Turka, juda ali cigana ni duha ne sluha. Se vé da največe število je Srbov, in za njimi so prvi naši severni bratje vrli Čehi, kateri, kakor povsod, tudi v Srbii nad svojo narodnostjo zvesto čujejo. Med seboj govoré in učijo svoje otroke po česko, s Srbi govoré po srbsko, in z Nemci po nemško, kdor nemško zná, se vé. Letošnji predpust so dvakrat pri iskrenem rodoljubu Bajloni-tu narodno večerno zabavo imeli. V pivarni pri gosp. Bajloni-tu je vse polno radosti; večkrat sem mislil, da se znajdem v zlatni Pragi, ako bi ne bil med njimi v široke turške hlače oblečenih Srbinov zapazil. V Belem gradu se dobí kaj dobro pivo, posebno pri naših Čehih; najbolje je pri Bajloni-tu. Tudi svojih rojakov Slovincov sem že pet v Belem gradu staknil. Tudi Nemcov je precej v Belem gradu, tako tudi poljskih emigrantov itd.

V srbskem mestu stanuje srbski knez, blizo okoli so poslanci evropskih vlad.

Srbsko mesto ima kaj lepe trge; najlepši je veliki trg z lepim drevoredom in lepimi hišami, med kterimi so tudi knezovi gradovi. Drugi sila veliki trg je na kragujevački cesti; na tem trgu stoji še ena stara turška cerkev, v ktero pa sedaj ob tržnih dnevih Srbi svinje zaperajo. O tej cerkvi se pripoveduje, da takrat, ko se je junaški princ Evgen okoli Belega grada s Turki grozovito pretepal, je bitka enkrat grozno dolgo trpela; kri je tekla potokama, pa zmage ni bilo na nobeni strani; zdaj stopi neki imeniten turšk duhoven gori na visok stolp tempeljna, in glasno Muhameda na pomoč kliče, pa na povelje princa Evgena mu neki cesarsk strelec s puško posveti; turški duhoven se prekucne in z visocega stolpa na tla cmokne. Turki se preplašijo, zbežijo — in zmaga je bila princ Evgenova. Od tistega časa Turki niso imenovanega tempeljna več obiskovali, čisto so ga zapustili.

Srbsko mesto ima tudi lepe, široke, gladke, ravne

ulice in ob ulicah lepo vredjene hiše. Koliko je hiš po celem Belem gradu, menda nihče ne vé, vsaj hišnih številk še hišam manjka; tudi ulice in trgi nimajo po Belem gradu še nobenega napisa.

Beligrad ima vseh prebivavcov kakih 30.000 duš; na tem velikem prostoru bi jih pa lahko 100.000 živelo in jih še bo, mislim, ako ne več, preden bo 50 let minulo. Belemu gradu gotovo je srečna prihodnost namenjena, posebno za trgovino, za ktero ima kaj pripravno lego. Ni tedaj čuda, da so se različni narodi za njegovo posestvo tolikokrat kavsali in kri prelivali, dokler ni zopet nazaj v srbsko oblast padlo, kateri je bilo po krivici tolikokrat odvzeto. Menda ni mesta v Evropi, za ktero bi se bili različni narodi tako cukali kakor so se za Beligrad, zato ni čuda, da se v lepoti z evropskimi mesti še nikakor enačiti ne more, akoravno ima lepo lego, da gotovo nobeno mesto v Evropi tako lepe nima izvan morskih mest. (Dal. prih.)

Narodni shodi.

Narodna zavednost se med nami od dne do dne jako krepi. K temu so na Gorenskem mnogo pripomogli narodni shodi v Bledu. Dobro bi bilo tedaj, ako bi imeli take shode na več krajih, da bi se jih mogli vdeleževati tudi tisti rodoljubi, kterim ni mogoče v Bled hoditi. Za Notranjsko bi bila po mojih mislih najpripravniša Postojna. Tukaj bi se lahko vsako leto sošli rodoljubi iz vsega Notranjskega iz Ljubljane, Trsta, Gorice in Reke. Toda o binkošti se mi ne zdi pripraven čas za to, ker je takrat tam prevelika gnječa. Za Dolensko bi svetoval Toplice, ker Dolencom sploh niso preodročne, in tudi bližnji Hrvatje tū sem nimajo predeleč. Priporočam to reč, ker mi je znano, kako koristni so shodi v Bledu, in ker vem, kolik uspeh so imeli za narodno zavednost in omiko na Českem. Naj bi se tedaj nekteri moške pomenili, kje in kadaj se bodo sošli, naj to oznanijo in povabijo tudi druge. Tako bo gotov prvi shod, ki brez dvombe ne bo zadnji. C.

Dopisi.

Iz Maribora 1. sep. ‡ — „Tagespošta“ ste menda pretekli teden brali. Ali se niste smejali, ko ste brali, kakošne otrobe je vezal mož, kateri nič sam ni vidil, nič sam ni slišal, pa je vendar zagnal „quousque tandem!“ med nas Slovence, kakor da bi bili ptujci na domači zemlji! Pa ker vem, da se „Novicam“ že studi nemškutovanje, naj omenim le samo eno prigodbo, ktera kaže, da so tudi še nekteri nemški možaki med nami, kateri ne plešejo kakor drugi hočejo. Gosp. Karneri-u v Wildhausu bi bila imela tukajšna pevska družba unidan tū večernico napraviti; bilo je zatega del posvetovanje: kako naj se z bakljado združi petje. Kar vstane neki izmed pevcov, trd Nemec, pa s krepkim glasom vpraša: Kaj takega je gosp. Karneri storil, da bi ga tako počastili? Ko nobeden ni vedil temeljitega odgovora, in se je jela ta reč prevdarjati od več strani, je predlog pevske večernice padel, — skupščina se je razkropila, in po Dravi je splavala — demonstracija. „Tagespošta“ pa je za dobro spoznala — molčati o tem žalostnem razhodu. To je praktika njena!

Iz Jarenine na Štajarskem 20. avg. Zeló stara fara sv. D. Marije v Jarenini, ktera je že leta 1135 pod solnograškim nadškofom Konradom I., bratom sv. Benedikta v Admontu darovana bila, je 20. t. m. redko veselje doživela. Dva častita starčka k mečkemu stanú, Joanez Bračko in Terezija, rojena Zupanić-eva, sta po srečnem 50. letu zakona zlato svatbo obhajala. V cerkvi pred altarjem, kjer sta pred 50 leti stala in zaročena bila, so jih občoljubljeni častiti gospod Juri Matijašič, dekan v Jarenini, po kratkem ginljivem nagovoru pred mnogo zbranim ljudstvom zopet zaročili. Med veliko mešo so bili ljubi stariši (jubilanti) s